

Asia: VN/5107/2022

Rikosvahinkolain uudistaminen; työryhmämietintö

Lausunnonantajan lausunto

1. Enimmäiskorvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta (5 § 2 mom.)

Oikeusrekisterikeskus (ORK) pitää kannatettavana mietinnössä esitetyin perustein tasokorotusta enimmäiskorvaukseen.

2. Enimmäiskorvaus surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokuluista ja ansionmenetyksestä (8 § 3 mom.)

ORK pitää mietinnössä esitetyin perustein enimmäiskorvauksen tasokorotusta perusteltuna myös surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokuluista ja ansiomenetyksestä.

3. Surmansa saaneen läheisen oikeus korvaukseen kuolemantapauksesta aiheutuneesta kärsimyksestä, korvausluokat ja enimmäiskorvaukset (8 § 4 mom.)

Surmansa saaneen läheisen hyväksi tuomittuja korvauksia saadaan harvoin perityksi rikosentekijältä täysimääräisesti. Edellä mainitusta syystä ORK pitää kannatettavana, että mietinnössä esitetyin perustein surmansa saaneen läheisellä olisi oikeus saada valtion varoista korvausta kuolemantapauksen aiheuttamasta kärsimyksestä.

4. Kärsimyskorvauksen enimmäismäärät sekä ihmiskaupan uhrien ja panttivangiksi ottamisen uhrien siirto alimmasta korvausluokasta samaan luokkaan seksuaalirikoksen uhrien kanssa (9 § 2 mom.)

Mietinnössä esitetyin perustein ORK pitää esitystä kannatettavana.

5. Saman vahinkotapahtuman perusteella suoritettavan korvauksen enimmäismäärä (10 § 1 mom.)

Mietinnössä esitetyin perustein ORK pitää esitystä kannatettavana.

6. Perusvähennyksen korvaaminen alimmalla maksettavalla korvauksella (20 §)

ORK:n näkemyksen mukaan mietinnössä esitetty perusvähennyksestä luopuminen selkeyttäisi myös rikosvahinkokorvauksiin liittyvää perintäprosessia ja ORK pitää ehdotusta kannatettavana. ORK

vastaa rikosvahinkokorvausten perimisestä vahingonaiheuttajilta valtion takautumisoikeuteen perustuvana saatavana.

7. Maksusitoumus terapiaan (28 § 2mom.)

ORK pitää kannatettavana mietinnössä esitettyä ehdotusta maksusitoumuksesta jäljempänä esitetyin huomioin. Maksusitoumusmenettely parantaisi rikoksen uhrin ja surmansa saaneen läheisen mahdollisuuksia saada asianmukaista hoitoa. Maksusitoumusmenettely lisäisi ORK:n henkilötyötä, koska sen täytäntöönpantavaksi tulisi aiempaa enemmän rikosvahinkokorvauksia, jotka eivät perustu tuomioon. ORK pitäisi perusteltuna, että maksusitoumusasiaa käsitellessään Valtiokonttori kirjaisi selkeästi korvauspäätöksen perusteluihin terapian tarpeen lääketieteellisen syy-yhteyden rikosvahinkoon. Tämä olisi tärkeää vahingonaiheuttajan oikeusturvanäkökohdat huomioiden sekä sen vuoksi, että ORK voisi huolehtia asianmukaisesti oikeudellisista perintätoimenpiteistä.

8. Valtiokonttorin päätöksen itseoikaisu (38 § 1 j1 3 mom. sekä 38 a §)

-

9. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden laajentaminen (47 §)

ORK pitää tärkeänä, että Valtiokonttorilla olisi rikosvahinkoasioiden käsittelyä varten oikeat ja ajantasaiset tiedot. Tämän vuoksi mietinnössä esitetyin perustein ORK pitää Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksien laajentamista kannatettavana. ORK:n näkemyksen mukaan Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksien laajentaminen edesauttaisi myös rikosvahinkokorvauksiin liittyvän perintäprosessin sujuvuutta.

10. Muuta

-

11. Vaikutusarvioinnit

Oikeusministeriö pyytää kiinnittämään lausunnossa huomiota erityisesti vaikutusarviointeihin.

ORK kiinnittää huomioita siihen, että mietinnössä esitetyin tavoin rikosvahinkolain muutosehdotuksilla on henkilötyövaikutuksia ORK:lle. Rikosvahinkohakemusten määrän kasvun on arvioitu vaikuttavan myös perittävien korvausten määrän lisääntymiseen. Toisaalta ns. perusvähennyksestä luopuminen voisi osin sujuvoittaa tuomioon perustuvien rikosvahinkokorvausten perintää. Oikeudelliseen perintään ohjautuvien rikosvahinkoasioiden määrän on arvioitu kasvavan ehdotettujen uudistusten myötä. ORK käynnistää rikosvahinkokorvauksiin liittyvät oikeudelliset perintätoimenpiteet nostamalla kanteen yleisessä tuomioistuimessa ja asiat käsitellään tuomioistuimessa laajana riita-asiana. Valtion puhevallan käyttäminen tuomioistuimessa edellyttää sitä, että ORK:ta edustaa lakimies-tutkinnon suorittanut virkamies. ORK:n nykyisillä henkilöresursseilla ei kyetä riittävästi vastaamaan oikeudellisia perintätoimia edellyttävien rikosvahinkoasioiden määrän kasvuun. Edellä mainituilla perusteilla ORK:n tulosohjausmenettelyssä tulisi ottaa huomioon ORK:n oikeudellista osaamista edellyttävien tehtävien lisääntyminen. ORK:lle tulisi osoittaa nyt ehdotettujen rikosvahinkoasioiden ja muiden vaativien täytäntöönpanotehtävien asianmääräisen kasvun perusteella lakimiestason henkilöresursseja täytäntöönpanotehtävien asianmukaista hoitamista varten.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Haataja Sakari
Oikeusrekisterikeskus